

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

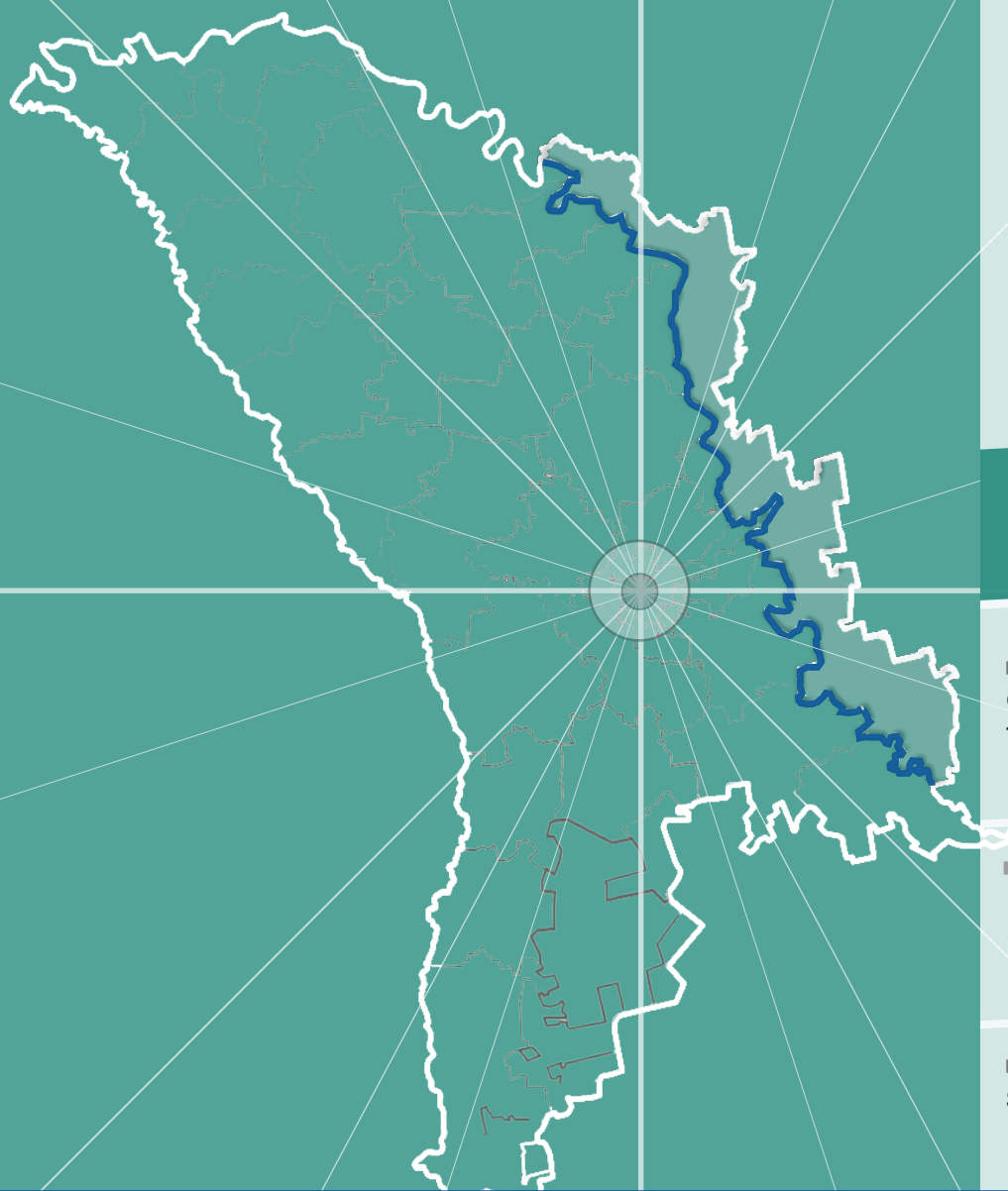

www.viitorul.org

REALITĂȚI NISTRENE

BULETIN
INFORMATIV

Nr. 4
Octombrie 2013

CUPRINS

- editorial
**Căile ferate și
testul de maturitate**
➔ pagina 2
- vocea civică
**Discuțiile oficiale și
așteptările cetățenilor**
➔ pagina 3
- cronică
Septembrie 2013
➔ pagina 5

■ editorial

Căile ferate și testul de maturitate

Eduard
ȚUGUI

Calea ferată a însemnat una dintre invențiile tehnologice care au stimulat formarea statelor națiunii europene din secolul al XIX-lea, a permis crearea Statelor Unite ale Americii, prin liniile de cale ferată care duceau modernitatea în vestul și sudul continentului american, și a modelat capitalismul modern când construcția căilor ferate sau liniilor de tramvai angajau guvernele locale, agenții economici și piața de capital în făurirea visului american. Nu a fost cazul teritoriului dintre Bug și Prut, pentru că rețeaua de căi ferate, construite în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a orientat fluxurile comerciale ale Basarabiei spre capitala imperială din est și nu au permis crearea unui stat națiune, după cum nu au permis economiei moldovenești să absoarbă efectele revoluției industriale târzii din Estul Europei.

Rolul unificator al căilor ferate a redevenit actual în Republica Moldova, după ce la doi ani de la demararea negocierilor privind reglementarea conflictului transnistrean cele mai mari realizări (dacă nu singurele), dar și cele mai multe disensiuni, au fost tot în domeniul transportului. Astfel, la 30 martie 2012, Prim-ministrul de atunci al Republicii Moldova, Vladimir Filat, și liderul de la Tiraspol, Evghenii Șevciuk, semnav *Decizia protocolară privind principiile reluării plenare a circulației trenurilor marfare*, în contextul în care circulația trenurilor marfare prin regiunea transnistreană a fost sistată în anul 2006. Inițial, protocolul a fost semnat pentru o perioadă de 6 luni, apoi la 26 septembrie 2012 a fost semnat un acord adițional de prelungire a termenului pentru încă 12 luni.

Expirarea termenului acordului de circulație a trenurilor marfare a determinat în mare măsură întâlnirea dintre Prim-ministrul Republicii Moldova, Iurie Leancă și liderul separatist, Evgheni Șevciuk, la 23 septembrie 2013. În incinta hotelului „Rusia” din Tiraspol (locație de altfel sugestivă), întâlnirea a durat mai bine de trei ore, dar a fost posibilă doar semnarea deciziei protocolare cu privire la pre-

lungirea mecanismului ce se referă la transportul feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană, pentru o perioadă de 1 an și 3 luni. Dincolo de acest moment constructiv, celelalte subiecte au fost discutate în contradictoriu, inclusiv la conferința de presă comună de la final, la care cei doi interlocutori nu au reușit să camufleze tensiunile existente. Nu știm în ce măsură Iurie Leancă a reușit să-l convingă pe Șevciuk că este deja timpul să discute despre statutul regiunii transnistrene în componența Republicii Moldova, după cum declara premierul moldovean înaintea întâlnirii, dar la discuțiile cu presa liderul de la Tiraspol a repetat o strofă din „poezia euroasiatică” menționând că după semnarea de către Republica Moldova și Ucraina a Acordului de Asociere la UE, va cere recunoașterea internațională a Transnistriei.

Prin urmare, perioada de 15 luni care o presupune protocolul va însemna testul de maturitate pentru întregul cadru de negocieri privind reglementarea conflictului transnistrean. Va însemna acest protocol premisa unui demers neofuncțional de integrare europeană, când sectoarele tehnice vor solicita reglementarea politică într-un parcurs european comun sau va însemna din nou o încercare neinspirată de a lega economia moldovenească (doar) de o piață impredictibilă euroasiatică? Va determina acest protocol implementarea unor proiecte comune de modernizare și conectare a căilor ferate din Republica Moldova la coridoarele de transport europene (TEN-T), finanțate cu concursul partenerilor de dezvoltare, proiecte conexe de infrastructură care să scoată din șomaj muncitori de pe ambele maluri ale Nistrului sau este acordul la adăpostul căruia Tiraspolul (sau Moscova) pregătește recunoașterea internațională a Transnistriei? Sunt întrebările fundamentale care cer răspunsul în această perioadă „permisă de protocol”, și nu constă dezvoltarea Republicii Moldova în cele 10 milioane USD, pe care spune Șevciuk că le vor câștiga agenții economici de pe ambele maluri ale Nistrului în urma înțelegerii. ■

■ vocea civică

Discuțiile oficiale și așteptările cetățenilor

Viorica **ȚICU**,
Lector ULIM,
Chișinău

— Cum comentați rezultatul întâlnirii dintre Iurie Leancă și Evghenii Șevciuk?

— Trebuie subliniat, din start că, de facto, miza întrevederii a constituit-o dinamizarea negocierilor privind reglementarea transnistreană. Cu toate acestea, întâlnirea de la Tiraspol dintre premierul Republicii Moldova, Iurie Leancă și liderul regiunii separatist transnistrene, Evgheni Șevciuk, ne-a demonstrat o dată în plus că părțile sunt în continuare pe poziții diametral opuse, privind viitorul regiunii transnistrene, în special, în contextul apropierii Republicii Moldova de Uniunea Europeană. Cum era și de așteptat, subiectele au fost discutate în contradictoriu, inclusiv, problemele ce țin de Coșul III, coșul politic și statutul regiunii în componența Republicii Moldova. Ținând cont de aceste realități, țin să menționez că, în prezent, autoritățile de la Chișinău nu sunt pregătite să facă față acestor provocări, mai mult, nu există indicii care ar demonstra existența unui plan vizionar în acest sens, nici intenții substanțiale pe terenul politicilor dominate de administrația de la Kremlin. În aceste condiții, Chișinăul și Tiraspolul sunt, pur și simplu, „condamnate” să coabiteze alături și să-și construiască relațiile, ținând cont de această realitate.

— Cum va impulsiona procesul de negocieri prelungirea deciziei protocolare privind transportul feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană?

— Consider că, semnarea documentului adițional care a prelungit, până la sfârșitul anului 2014,

Dmitrii **GAVRILOV**,
Director Centrul de Resurse
Informaționale “COMMON
HOME”, Tiraspol

— Cum comentați rezultatul întâlnirii dintre Iurie Leancă și Evghenii Șevciuk?

— În opinia mea, întâlnirea liderilor politici de pe cele două maluri a fost una pur declarativă și ineficientă. Noi observăm cu o notă de ironie și neîncredere noile declarații comune despre faptul că “este necesar de a se întruni mai des, de a discuta problemele concrete cu care se confruntă populația de pe Nistru”. Se creează o tendință stranie de “înghețare” a procesului de negociere dintre Republica Moldova și Transnistria. Pe de o parte, Moldova dorește să discute mai întâi toate aspectele politice și să avanseze cu pași mici spre reintegrare simțind sprijinul partenerilor europeni. Transnistria refuză categoric să accepte această idee și visează la independență și unire cu Rusia, care în nenumărate rânduri s-a exprimat negativ în această privință. Cu alte cuvinte, o parte se grăbește să soluționeze problema iar cealaltă parte menține apărarea. Rezultatul acestui proces va fi cel mai probabil un eșec total al negocierilor pentru ambele părți și prelungirea confruntării între politicienii de pe ambele maluri. Ieri s-au întâlnit Smirnov cu Voronin, astăzi Șevciuc cu Leancă. Se poate la nesfârșit de discutat probleme minore și de semnat decizii protocolare, de demontat telecabine sovietice, de deschis poduri și de inventat numere de înmatriculare pentru automobile. Toate acestea nu influențează soluționarea unei singure probleme politice. Eu consider că tratarea cancerului cu verde de brilliant este contraproductivă și criminală.

decizia protocolară "cu privire la principiile reluării depline a transportului feroviar de mărfuri pe segmentul transnistrean," nu va impulsiona sub nici o formă negocierile în formatul 5+2, privind reglementarea politică a conflictului transnistrean. Așa-numita politică a pașilor mici, inițiată în 2012, care urma să încurajeze creșterea încrederii prin soluționarea comună a problemelor socio-economice, a fost redusă de Tiraspol și Moscova doar la soluționarea selectivă a unor probleme economice de care sunt interesate, dar nu se întrevide nicidecum o perspectivă privind rezolvarea chestiunilor ce țin de reglementarea politică a conflictului.

— Care sunt așteptările populației din RM față de negocierile privind reglementarea conflictului?

— Aproape două decenii starea "înghețată" a conflictului afectează, în mod direct, percepția populației de pe ambele maluri ale Nistrului față de negocierile privind reglementarea conflictului. În pofida marilor așteptări, caracterul „înghețat” amalgamat și impredecibil al conflictului transnistrean, prelungirea restricțiilor create pentru libertatea economică, au o influență negativă asupra așteptărilor populației din Republica Moldova. Dacă în perioada imediată post conflict, societatea era foarte sensibilă la evenimentele din stânga Nistrului, mai mult, în acele zile fierbinți au participat un mare număr de voluntari la apărarea independenței și integrității țării, în prezent, populația Republicii Moldova este, mai degrabă, impasibilă față de acest diferend. Consider că, atât timp cât liderii noștri, cei de la guvernare și cei din opoziție, se vor afla "la răscruce de vânturi," cetățenii Republicii Moldova vor continua să fie apatici față de acest subiect. ■

— Cum va impulsiona procesul de negocieri prelungirea deciziei protocolare privind transportul feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană?

— Semnarea deciziei este un fapt pozitiv, pe hârtie și pentru presă. Vom vedea cum va crește volumul de mărfuri transportate după semnarea acestei decizii și cum se va schimba situația după Summit-ul de la Vilnius.

— Care sunt așteptările populației din RM față de negocierile privind reglementarea conflictului?

— Așteptările populației față de procesul de negocieri sunt o chestiune periculoasă și delicată de care au frică politicienii din Moldova și Transnistria. Pot să-mi exprim doar opinia personală. Cei care au pătruns în esența problemei și au apreciat rațional intervalele de timp pentru soluționarea conflictului preferă să părăsească țara, iar cei care rămân ignoră complet subiectul dat. Așteptările mele personale se rezumă la următoare formulă: dacă Transnistria și Moldova văd un viitor luminos pentru ele atunci ele sunt obligate să dea o definiție clară a acestui concept și doar mai apoi să discute despre modalitățile pentru a atinge acest scop. Este așa-numitul "bun simț". Ceea ce vedem astăzi este o imensă discrepanță și un dezechilibru între opiniile unor parteneri instabili din punct de vedere politic. Cu toate acestea, dorința mea cea mai mare este de a vedea în sfârșit un dialog constructiv al politicienilor de pe malurile stâng și drept, deoarece oamenii de rând s-au înțeles deja între ei. ■

■ cronică

Septembrie 2013

● **2 SEPTEMBRIE. La Chișinău și Tiraspol s-a aflat în vizită oficială, vicepremierul Rusiei, reprezentantul special al Rusiei pentru regiunea transnistreană, Dimitrii Rogozin.**

— „În procesul de apropiere de Uniunea Europeană, Moldova nu ar trebui să uite de Transnistria, căci ar putea s-o piardă”, a declarat Rogozin. Oficialul a mai spus că autoritățile de la Chișinău trebuie să consulte și populația de pe malul stâng al Nistrului privind vectorul european al RM.

— Dimitrii Rogozin a vizitat la 3 septembrie Tiraspolul, unde a participat la deschiderea unui spital construit din fondurile umanitare ale Federației Ruse.

● **2 SEPTEMBRIE. Regiunea transnistreană a sărbătorit 23 de ani de la auto-proclamarea independenței (2 septembrie 1990), nerecunoscută pe arena internațională.**

— Locuitorii regiunii transnistrene au fost felicitați de către președintele Dumei de Stat a Federației Ruse, Serghei Narișkin.

● **7-9 SEPTEMBRIE. Patriarhul Moscovei și a întregii Rusii, Kiril a vizitat Republica Moldova (Chișinăul și Tiraspolul). Patriarhul a rostit un discurs la Tiraspol, în fața a sute de oameni.**

— Evghenii Șevciuk i-a cerut Patriarhului Kiril să se roage pentru „întărirea spirituală a transnistrenilor”, care se confruntă cu „presiune externă și greutăți economice”.

● **10-11 SEPTEMBRIE. În Republica Moldova s-a aflat însărcinatul pentru afaceri speciale al Ministerului Afacerilor Externe**

al Federației Ruse, Serghei Gubarev. Acesta a avut întrevederi cu vicepremierul Republicii Moldova, Eugen Carpov și cu șefa Misiunii OSCE în Moldova, ambasadoarea Jennifer Brush, precum și cu Evgheni Șevciuk. Scopul vizitei a fost planificarea următoarei runde de negocieri în format 5+2.

● **12 SEPTEMBRIE. Reprezentanții politici pentru reglementarea conflictului transnistrean, Eugen Carpov și Nina Ștanski au avut o întrevedere la Tiraspol pentru a discuta agenda următoarei runde de negocieri în formatul „5+2”.**

● **16 SEPTEMBRIE. Reprezentantul Tiraspolului, Nina Ștanski s-a aflat la Chișinău pentru discuții cu vicepremierul pentru reintegrare, Eugen Carpov.**

— Cei doi reprezentanți au semnat o înscrisoare protocolară care prevede „schimbul de informații, sistematizarea și examinarea unor dosare penale intentate la Chișinău și Tiraspol”, document ce a stârnit nemulțumiri printre reprezentanții societății civile moldovenești.

— S-au convenit detaliile întrevederii dintre Iurie Leancă și Evgheni Șevciuk.

● **19 SEPTEMBRIE. Aflat în vizită în Moldova, președintele Adunării Parlamentare a Consiliului European, Jean-Claude Mignon, s-a întâlnit la Tiraspol cu Evghenii Șevciuk.**

— Mignon: „Vrem ca și populația din stânga Nistrului să beneficieze de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. Am deplină încredere că OSCE va duce la bun sfârșit negocierile în formatul 5+2”.

● **21 SEPTEMBRIE.** Nina Ștanski a reprezentat regiunea transnistreană la conferința științifico-practică internațională „Cooperarea transfrontalieră în contextul integrării eurasiatice” de la Institutul de Cercetări Strategice al Rusiei din Moscova.

— Ștanski a declarat că lansarea „Regiunii Eurasiatice Transnistria” este o ocazie ca Tiraspolul să devină un platou prin care Rusia să-și promoveze așa zisa „soft power” în regiunile limitrofe Ucrainei, dar și în Găgăuzia, Bălți sau în alte raioane ale Moldovei.

● **23 SEPTEMBRIE.** Premierul Iurie Leancă și liderul regiunii transnistrene, Evghenii Șevciuk au avut la Tiraspol prima întrevedere bilaterală.

— Iurie Leancă și Evghenii Șevciuk au semnat un document care prevede prelungirea deciziei protocolare privind circulația transportului feroviar de mărfuri prin regiunea de est a Republicii Moldova.

— Evghenii Șevciuk a declarat că Acordul de Asociere a RM la Uniunea Europeană și Zona de liber schimb va agrava relațiile dintre Chișinău și Tiraspol.

● **26-27 SEPTEMBRIE.** Reprezentantul special al președintelui în exercițiu al OSCE pentru conflictele înghețate, Andrei Deșcița, s-a aflat într-o vizită de două zile în Republica Moldova, în cadrul căreia a avut întrevederi cu oficialii de la Chișinău și liderii de la Tiraspol.

GRUPURILE DE LUCRU. În luna septembrie au avut loc 4 ședințe ale Grupurilor de Lucru.

● **5 SEPTEMBRIE.** La oficiul din Tiraspol al Misiunii OSCE în Moldova s-a desfășurat ședința Grupurilor de Lucru pentru ocrotirea sănătății. În cadrul ședinței au fost discutate mai multe subiecte privind îmbunătățirea asistenței medicale prestate populației din stân-ga Nistrului, inclusiv prin asigurarea accesului la serviciile de medicină urgentă care utilizează metode performante de diagnosticare și tratament.

● **11 SEPTEMBRIE.** La Chișinău, a avut loc ședința Grupurilor de Lucru pentru telecomunicații și servicii poștale. Au fost puse în discuție mai multe probleme din domeniul comunicațiilor electronice, în special, aspecte ce țin de funcționarea rețelelor de televiziune multi-canală MMDS în regiunea transnistreană în banda de frecvențe 2500-2690 MHz, care în conformitate cu actele normative internaționale și regionale nu este destinată pentru astfel de rețele.

● **13 SEPTEMBRIE.** A avut loc ședința Grupurilor de Lucru privind combaterea criminalității și situații excepționale. S-a discutat despre schimbul de informații, sistematizarea și examinarea unor dosare penale intentate la Chișinău și Tiraspol.

● **20 SEPTEMBRIE.** La Tiraspol a avut loc ședința Grupurilor de Lucru în domeniul protecției sociale și ajutoare umanitare. În cadrul ședinței a fost definitivat proiectul deciziei protocolare elaborat în comun, care va reglementa mecanismul perfectării și transmiterii actelor necesare pentru stabilirea pensiilor și alocațiilor sociale de stat, reluarea plății pensiilor și alocațiilor de stat pentru cetățenii care s-au strămutat cu traiul de pe un mal pe altul al Nistrului.

S-a convenit asupra elaborării unui mecanism de colaborare între autoritățile tutelare în vederea asigurării protecției și securității copiilor.

 prima pagină

Această publicație a fost elaborată de IDIS „Viitorul” cu sprijinul financiar al Balkan Trust for Democracy, un proiect al German Marshall Fund al Statelor Unite ale Americii. Opiniile exprimate în această publicație reflectă poziția autorilor și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al instituțiilor finanțatoare.

www.viitorul.org

B | T | D

**The Balkan Trust
for Democracy**

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND